

POLICYSOLUTIONS

Új egyházügyi törvény Magyarországon

A Policy Solutions gorselemzése a hazai és európai egyházi szabályozásról

2011. június

Vezetői összefoglaló

A Policy Solutions gyorselemzésében a Magyar Országgyűlésnek 2011. június 10-én benyújtott, az egyházakat szabályozó új törvényjavaslatot hasonlította össze az Európai Unió országainak egyházügyi szabályozásával. A benyújtott egyházügyi törvény lesz várhatóan az Orbán-kormány egyik első új sarkalatos törvénye, mely 2012. január 1-én lép majd teljes egészében hatályba.

A koncepció a jelenleginél szigorúbb feltételeket állít a vallási közösségek elé, de összességében megfelel az Európai Unió országokban működő gyakorlatnak és normáknak. A négy kereszténydemokrata képviselő által benyújtott javaslat ötvözné többek közt Ausztria, Csehország és Románia gyakorlatát abban, hogy a hívők létszámahoz és a működés időtartamához kötné az egyházi státusz elnyerését. Így 2012-től Magyarországon már csak a legalább 20 éve működő és 1000 hívővel rendelkező vallási közösségek válhatnak egyházzá. A törvényjavaslat biztosítja az egyházak egyenlőségét, bár különbséget tesz köztük társadalmi szerepük és közhasznú tevékenységük alapján, ami szintén megszokott az Unió országában. Mindezt azonban árnyalja, hogy a sarkalatos törvény nem szabályozza az egyházak finanszírozását, így továbbra is kérdéses, hogy a különbségtétel pontosan miben fog megnyilvánulni, mekkora előnyt fognak élvezni egyes egyházak másokkal szemben.

Az új egyházügyi törvény az eddigi igen liberális modell helyett a régió más országában már működő szigorúbb szabályozást vezet be. A régió belül a magyar szabályozás azonban továbbra is kifejezetten megengedő: Szlovákiában 20 ezer hívő, Romániában kb. 20 ezer hívő és 12 éves működés, Ausztriában 20 éves létezés és 16 ezer hívő, Csehországban pedig kb. 10 ezer hívő szükséges ahhoz, hogy egy vallási közösség egyházi státust kapjon. Az új magyar törvénytől a régióban továbbra is egyedül a szlovén szabályozás liberálisabb: délnyugati szomszédunknál 100 fő és 10 éves működés szükséges az egyházzá váláshoz.

A törvényjavaslat várhatóan konfliktusokat gerjesztő témái közül hármat emel ki a Policy Solutions elemzése. Az első vitás kérdés lehet, hogy a KDNP javaslata megfelel-e annak az elvárásnak, hogy az állam és az egyház Magyarországon különválva működik. A válasz egyértelműen „igen”, a szétválasztást szövegszerűen is tartalmazza a törvény, és nem nevez meg államvallást.

A második, sokszor felmerülő politikai kérdés, hogy nem enged-e túlzottan tág teret az államnak az, hogy megkülönböztetést tesz társadalmi hatás és tevékenység alapján egyház és egyház között, illetve, hogy szigorítja az egyházi státusz elnyerését. A Policy Solutions elemzése alapján látható, hogy Európa legtöbb országában ez bevett gyakorlat – ahol az állam anyagi forrásokkal és adókedvezménnyel is támogatja az egyházakat, ott szűkíti az egyházak számát és differenciálja a támogatásokat. Ugyanakkor, a jelenlegi törvényjavaslat nem tartalmazza a pontos finanszírozási feltételeket, így igencsak kérdéses, hogy az egyes kategóriákba sorolt egyházak milyen alapon és milyen állami támogatásokat fognak kapni.

A harmadik, potenciális konfliktusokat hordozó ügy két - sok társadalmi vitát kiváltó – egyház, a Hit Gyülekezete és a Szcientológia Egyház törvénybeli szerepe. A Hit Gyülekezete a törvény által létrehozott kategóriák alapján a másodikba lett sorolva, azaz nem került egy szintre a legrégebbi vallási közösségekkel, de automatikus regisztrációban részesül majd és várhatóan az állami támogatások is rendelkezésre állnak az egyház számára. A Szcientológia Egyház neve pedig egyáltalán nem is szerepel a javaslatban, így számukra újbóli regisztráció szükséges az esetben, ha egyházként kívánnak továbbra is működni.

Boros Tamás – Varga Áron

A szerzők a Policy Solutions politikai elemzői

1) Bevezetés

A Policy Solutions gyorselemzésében a Magyar Országgyűlésnek benyújtott, T/3503-as számú, egyházakat szabályozó új törvényjavaslatot hasonlította össze az Európai Unió országainak egyházügyi szabályozásával. A benyújtott egyházügyi törvény lesz várhatóan az Orbán-kormány egyik első új sarkalatos törvénye, mely 2012. január 1-én lép majd teljes egészében hatályba.

A jelenlegi törvényi szabályozás (1990. évi IV. és az 1997. évi CXXIV. törvény) megváltoztatására már a kilencvenes évek elején is voltak kísérletek. 1993-ban egy parlamenti tervezetben 10 ezer hívőhöz vagy legalább 100 éves működéshez kívánták kötni az egyházalapítást - de a törvényt nem szavazták meg. Ezt követően az első Orbán-kormány tervezett egy hasonló módosítást, melyről az MSZP-hez közel álló politikusok és tisztviselők közül is többen támogatóan nyilatkoztak. Végül a kérdés akkor nem rendeződött, a Medgyessy-, Gyurcsány-, Bajnai-kormányok pedig nem tekintették kiemelt kérdésnek a témát.

Végül, 2011. június 10-én nyújtotta be négy KDNP-s országgyűlési képviselő – a frakcióvezető Harrach Péter, illetve Lukács Tamás, Vejkey Imre és Varga László – az új törvényjavaslatot a lelkiismeret és vallásszabadság jogáról, valamint az egyházak, vallásfelekezetek és vallási közösségek jogállásáról. Tanulmányunkban ezt az új javaslatot vizsgáljuk két szempontból:

- 1) Mennyiben tér el az új magyar szabályozás más európai országok hasonló törvényeitől?
- 2) Milyen modell alapján dolgozták ki az új magyar törvényt, mely országok szabályozása szolgálhatott alapul a javaslatot benyújtó KDNP-s képviselőknek?

Az egyes tagállamok szabályozását az Amerikai Egyesült Államok Külügyminisztériumának vallásszabadságról kiadott jelentése alapján vizsgáltuk.¹ A magyar törvényjavaslatot a tanulmány írásakor legfrissebb, 2011. június 10-i állapota szerint elemeztük.²

¹ <http://www.state.gov/g/drl/rls/irf/2010/index.htm>

² <http://www.parlament.hu/irom39/03503/03503.pdf>

2) Egyház és állam viszonya Európában

Az Európai Unió országainak alkotmányában kivétel nélkül szerepel a vallásszabadsághoz való jog - ez az egyetlen közös pont a 27 tagállam egyházügyi szabályozásában. Ugyanakkor, országonként – vagy ahogyan látni fogjuk, inkább: ország-csoportonként – eltérő, hogy mely vallási szervezeteket milyen mértékben és feltételekkel ismer el, illetve támogat egy állam. Az alábbi táblázat tekinti át az egyes tagállamok szabályozását:

Az európai uniós tagállamok egyházügyi szabályozása			
Ország neve	Vallási közösségek beosztása	Kritériumai	Megjegyzések, érdekességek
Ausztria	1. Hivatalosan elismert vallási közösségek 2. Vallási felekezeti közösségek 3. Vallási egyesületek	1. 20 éves létezés, 16 ezer hívő 2. 300 hívő, kormányzati engedély 3. Nincs kritérium	14 hivatalosan elismert vallási közösség (a jelenlegi szabályokat csak 5 teljesíti, de 14-nek szerzett joga az 1. státusz)
Belgium	1. Történelmi egyházak állami támogatással 2. Más vallási közösség egyesületként regisztrálhatnak	Szervezet, hívők száma, működési idő, közszolgáltatások, jogkövetés	Csak 7 darab történelmi egyház létezik. A „káros szekták” szűrésére bizottságot (CIAOSN) hoztak létre.
Bulgária	1. Alkotmányban rögzítve: tradicionális vallás a keleti ortodox kereszténység. 2. A további regisztrált közösségek állami támogatást kapnak	Bírósági nyilvántartásba vétel, minisztériumi engedély – a döntés megfellebbezhető bíróságon.	Az alkotmányban lefektetett keleti ortodoxia hivatalos státusza szerint „történelmi vallás”
Ciprus	Alkotmányban szabályozva a görögkeleti, a muszlim, a maronita, az örmény és a római katolikus egyház státusza	Egyéb vallási csoportok nyilvántartásba vétele csak akkor szükséges, ha anyagi támogatást vagy adómentességet kérnek – egyébként szabadon szerveződhetnek.	Hasonló szabályok vonatkoznak Ciprus törökök lakta északi részére is, de kisebb korlátozások vannak a vallásszabadság tekintetében
Csehország	1. Első szakasz: állandó állami támogatás 2. Második szakasz: 10 évnél fiatalabb egyházak	1. A lakosság 0,1%-ának támogatása, 10 éves „biztonsági szakasz” 2. 300 tag, a Kulturális Minisztérium Egyházügyi Főosztályának engedélye	Már az első szakasz elnyerése korlátozott adókedvezményekre jogosít, évenkénti adóbevallási kötelezettséggel.
Dánia	Az evangélikus az államvallás, az uralkodó az egyház tagja az alkotmány szerint. Csak ez az egyház kap az adórendszerben közvetlen támogatást.	Az állami elismerés feltétele: az alapelvek és tanítások összeegyeztethetősége a társadalmi morállal, adóbevallások, az egyház tagjainak állandó lakóhelye az országban.	11 elismert egyház létezik az országban

Egyesült Királyság	Két hivatalos (állam-) vallás létezik, a skót-presbiteriánus és az anglikán egyház.	Egyetlen egyház sem kap közvetlen támogatást az államtól. Az egyházi iskolákat támogatják.	Az egyházi intézményeket a jótékonyági intézmények kategóriájába sorolják.
Észtország	Nincs államegyház, egyházak és gyülekezeti szövetségek léteznek + 60 önálló gyülekezet	Az egyházak elismerése a városi bíróságok feladata. Egy gyülekezetnek legalább 12 taggal és formális vezetőséggel kell rendelkeznie.	2000-ben 7 egyház és 8 gyülekezeti szövetség
Finnország	Az evangélikus és az ortodox egyházak államegyháznak minősülnek az alkotmány szerint.	Az elismeréshez egy vallási közösségnek legalább 20 taggal kell rendelkeznie. Állami támogatásra más szervezet is jogosult lehet.	A finn állam jelenleg 54 egyházat ismer el, de kivételezett helyzetben csak a két államegyház van. Finnországban létezik egyházi adó.
Franciaország	Vallási szervezetre két formát ismer a francia jogrend: 1. vallási egyesület 2. kulturális egyesület	A vallási egyesület adómentes, de kizárólag hitéleti tevékenységet folytathat, a kulturális egyesület végezhet gazdasági tevékenységet, de nem adómentes.	A vallási egyesületek feloszthatóak, ha a polgárok fizikai vagy lelki állapotát veszélyeztetik.
Görögország	Az alkotmány kiemeli a görög ortodox vallást mint „uralkodó” hitet, de kiemeli az állampolgárok szabadságát hitük meghatározására.	Jogi személyiséggel csak az ortodox, zsidó és muszlim egyházak bírnak, a többi egyház adminisztratíván nehezebben juthat saját tulajdonhoz és jogi személyiséghez.	Az egyházalapítás feltétele a non-profit szerveződés, az ismert „dogma” és hierarchia.
Hollandia	Vallási felekezetek léteznek, nincsen részletes szabályozás.	A vallási csoportok működése nincsen engedélyhez kötve, de az állam adhat adókedvezményt és egyéb támogatást.	A vallási felekezet kritériumai nincsenek pontosan meghatározva.
Irország	Az alkotmány tiltja a vallások közti megkülönböztetést, az egyik vallás támogatását a másikkal szemben. Nincs államvallás sem.	Nincs formális követelménye az elismerésnek.	
Lengyelország	15 olyan egyház létezik, amelyre speciális szabályok vonatkoznak. További 155, külön törvényben nem szabályozott, de elismert vallási közösség létezik.	100 taggal és információk benyújtásával lehet regisztrálni, ami csökkentett adóterheléshez és bizonyos eszközök vámmentes behozatalához vezethet.	Mind a 170 vallási közösség azonos jogi védelmet élvez Lengyelországban.
Lettország	Két csoport: 1. Hagyományos vallások – 8 egyház 2. „Új vallások”	Az elismert vallások gyülekezetein kívül 20 nagykorú hívő regisztrálhat az állami elismerésért, ezt minden évben meg kell újítaniuk.	Az Egyházi Tanácsban csak a tradicionális egyházak vezetői vehetnek részt.

Litvánia	Három fő típus: 1. Történelmi egyházak 2. Államilag elismert, nem-történelmi egyházak 3. Egyéb vallási közösségek	1. Legalább 300 éves működés és jelentős társadalmi hatás 2. Legalább 15 tag és 15 éves működés 3. Civil szervezetként működhetnek	Csak a történelmi egyházak kapnak állami támogatást és/vagy adókedvezményt
Luxemburg	Támogatás az alkotmány alapján azokkal az egyházakkal, amelyek szerződtek az állammal, jelenleg 9 ilyen működik.	Az állammal kötött szerződéses megállapodás függvénye a támogatás, egyébként szabadon gyakorolható a vallás.	A 9 kedvezményezett egyház tagjainak jár állami támogatás – az állam fizeti az egyházi személyzet fizetését és nyugdíját.
Magyarország³	Nyilvántartásba vett egyházak és vallási tevékenységet is végző civil szervezetek megkülönböztetése	1. Legalább 1000 fős taglétszám Magyarországon 2. 20 éve szervezeti formában, egyesületként működik	A nyilvántartásba vételről a törvénynek megfelelően a Fővárosi Bíróság dönt
Málta	Államvallás a római katolikus.	A vallási csoportok működése nincsen engedélyhez kötve.	Kötelező hitoktatás, a katolikus egyházat védő törvénykezés.
Németország	A vallási közösségek, amelyek jogi személylé szeretnének válni, non-profit szervezetként regisztrálhatnak.	A non-profit szervezetté válást az adóhivatal felügyeli. Adómentességet kapnak, de kizárólag hiteleti tevékenységet folytathatnak.	Gazdasági tevékenységüket külön közhasznú társaságokba szerveződve folytathatnak.
Olaszország	Az 1984-es vatikáni szerződés alapján speciális státus a Katolikus Egyháznak.	Más egyházak esetén a megegyezés (intesa) intézménye, ami kiváltságokat biztosít az egyházak csoportjának, adó-visszatérítés és adómentesség lehetősége.	
Portugália	Egyháznak azok a vallási közösségek minősülnek, amelyek legalább 30 éve működnek Portugáliában vagy 60 éve máshol a világon.		Az egyházi státusszal teljes adómentesség és egyéb előjogok járnak. A Katolikus Egyház egyéb támogatásban is részesül.
Románia	Vallási közösségek három típusa: 1. Egyházak 2. Vallási egyesületek 3. Vallási csoport	1. Legalább 12 éves működés és a lakosság 0,1%-a hívő 2. Legalább 300 hívő 3. Azonos vallású polgárok státusz nélküli közössége	Az egyházak adómentesek és költségvetési támogatásban részesülnek a hívek arányában. Az egyesületek adókedvezményt kapnak.
Spanyolország	Nincs államvallás, de két típusú vallási közösség: 1. Katolikus egyház + az állammal bilaterális megállapodást kötött egyházak 2. Többi egyház	Dokumentumok a vallási közösségek hivatalának – amely el is utasíthatja a bejegyzést.	A katolikus egyház számára utalhatják az állampolgárok az adójuk egy részét. Ez civil szervezetek számára is hasonlóképp történik, de más egyházak számára nem utalhatnak.

³ A lelkiismeret és vallásszabadság jogáról, valamint az egyházak, vallásfelekezetek és vallási közösségek jogállásáról

Svédország	2000-ben történt meg állam és egyház szétválasztása, azóta nincs szükség bejegyzéshez vagy elismeréshez a vallás gyakorlásához.	A vallási tevékenységhez nem szükséges elismerés vagy regisztráció. A támogatásokról a kormány a hívek száma és az egyház tevékenégi ideje alapján dönt, egyedi mérlegelés alapján.	22 vallási közösség (köztük a Svéd Egyház) működik jelenleg, amelyek adókedvezményt és támogatást kapnak.
Szlovákia	Két típusú vallási közösség: 1. Egyházak 2. Civil szervezetek	Az egyházzá válás feltétele 20.000 hívő, akik aláírásukkal bizonyítják, hogy az egyház tanításait elfogadják.	Az egyházak adókedvezményt, állami támogatást kapnak, csak ők oktathatnak és építhetnek templomot.
Szlovénia	Az alkotmány biztosítja a vallásszabadságot, de az állam csak a vallási közösségeket támogatja.	A vallási közösséggé válás feltétele 100 felnőtt tag és 10 éves működés, meg kell nevezni az egyház vezetőit és a szervezeti felépítést.	Az állam ezer hívőnként egy egyházi alkalmazott biztosítását fizeti az adott egyház helyett, valamint a regisztrált egyházak AFA-visszatérítésre jogosultak.

I. táblázat

Ahogy a táblázatból látható, az egyházak, vallásfelekezetek és vallási közösségek jogállása alapján öt nagyobb kategóriát különíthetünk el az EU országai között:

- 1) Az első csoportba azok az országok tartoznak, amelyek a vallási közösségek taglétszáma, működési ideje vagy az országban kifejtett társadalmi hatása alapján tesznek különbséget támogatott, elismert egyházak és egyéb vallási közösségek, civil szervezetek között. Ilyen Ausztria, Csehország, Litvánia, Portugália, Románia, Szlovénia, Szlovákia és részben Lengyelország jogrendszere.
- 2) A második kategóriába tartozó országokban a történelminek elismert egyházakra speciális (és természetesen megkülönböztetetten előnyös) szabályok vonatkoznak. Ez alakulhat kétoldalú, egyéni megállapodással az állam és az egyházak között, de az országgyűlés által elfogadott törvényen is. Belgium, Ciprus, Görögország, Lettország, Luxemburg, Lengyelország, Spanyolország és Svédország vallási közösségekről szóló törvénye. Ezekben az országokban tehát az állam, illetve a parlament vindikálja magának a jogot arra, hogy döntésével akár egyéni szempontok alapján megkülönböztessen támogatott illetve „csupán” elismert vallási közösségeket.
- 3) Bulgáriában, Észtországban és részben Hollandiában ezzel szemben bíróság, minisztérium, egyházi hivatal vagy egyéb közigazgatási szerv dönt az egyházként való bejegyzésről. Ezek országok közül Hollandia egyedülálló a tekintetben, hogy ott meglehetősen pontatlan szabályok szólnak arról, mik az egyházzá válás feltételei. A rendszer azonban ennek ellenére diszkrimináció-mentesen működik, holott a szabályozás hiánya problémát okozhatna a jogalkalmazásban.

- 4) A negyedik csoportba Dánia, Finnország, Málta, a 11 évvel korábbi Svédország és részben Görögország, illetve Bulgária tartoznak. Ezekben az államokban az alkotmány rögzíti az államvallást, illetve államegyházat. A „skandináv” modell szerint az állampolgár születésével automatikusan tagja lesz az egyháznak, azonban ezt későbbi döntésével megváltoztathatja. A fenti országok szabályozása lehetővé teszi, hogy az államegyházak megkülönböztetett jogokat és kiemelt támogatást kapjanak az államtól – ennek azonban többnyire történelmi okai vannak, amelyek a jogrendszer fejlődésére is erősen hatottak.

- 5) Az ötödik csoportban Németország, Írország és az Egyesült Királyság szerepel, itt a hitéleti tevékenység lényegében megkötések és szabályozás nélkül gyakorolható szervezett formában is. Ez egyúttal azonban azt is jelenti, hogy az állam nem nyújt külön támogatást vallási közösségek részére. Az egyházak lehetősége így arra szűkül, hogy civil vagy non-profit szervezetként jegyezzék be magukat az adókedvezmények fejében. Olaszország szabályozása pedig külön kategóriát alkot a Vatikán semmihez nem hasonlítható „állam az államban” státusza miatt.

3) Az új magyar szabályozás legfőbb elemei

Magyarországon a rendszerváltás után a vallásszabadság jegyében egy liberális felfogású egyház-alapítási törvény került elfogadásra, melyet részben amerikai, német és észak-nyugat-európai mintákra alkottak meg. Ugyanakkor, az évek során az előző mintáktól eltérően mindezt kiegészítette egy igen komoly finanszírozási rendszer, melynek hatására nem csak könnyen lehetett egyházat alapítani, de könnyen lehet állami támogatáshoz is jutni. Európa más országaiban vagy egyszerű az egyházalapítás viszont nincsen jelentős állami támogatás, vagy szigorú a szabályozás viszont az állami kiemelten támogatja a néhány kiemelt egyházat. Magyarország azonban egyfajta hibrid rendszert hozott létre, mely sok esetben visszaélésekre adott lehetőséget.

2011. június 10-én négy KDNP-s országgyűlési képviselő – a frakcióvezető Harrach Péter, Lukács Tamás, Vejkey Imre és Varga László – nyújtott be törvényjavaslatot „A lelkiismeret és vallásszabadság jogáról, valamint az egyházak, vallásfelekezetek és vallási közösségek jogállásáról” címen. A törvényjavaslat értelmében a lelkiismereti- és vallásszabadságról, valamint az egyházakról szóló 1990. évi IV. törvény hatályát veszti. Az új koncepció szerint egy egyház nyilvántartásba vételéhez legalább húszéves, szervezett formában folytatott működés és 1000 fős magyarországi lakóhellyel rendelkező tagság szükséges. A nyilvántartási kérelmet a Fővárosi Bírósághoz kell beadni, ami nem idegen az európai országok gyakorlatától, többek között például Bulgáriában és Észtországban is a bíróságok döntenek az egyházzá válás feltételeinek teljesítéséről. A magyar javaslat név szerint felsorolja azt a 44 egyházat, melyeket az egyházakkal való kapcsolattartásért felelős miniszter kezdeményezésére automatikusan regisztrálnak egyházként. A többi vallási közösségnek meg kell felelnie a törvényben rögzített követelményeknek és kérelmet kell a bíróságra benyújtania.

A javaslatban jogilag nem különböztetnek meg „történelmi egyházakat”, ehelyett a „vallás szabad gyakorlásáról szóló 1895. évi XLIII. törvénycikk alapján bevett és elismert egyházakat” említi a törvény. Ugyanakkor, a törvényjavaslatból egyelőre nem lehet megállapítani az egyházak állami támogatásának fokát és típusát. A legtöbb európai országban ezzel szemben egyértelmű kategóriák léteznek – amennyiben egyáltalán léteznek – arra, hogy milyen feltételekkel támogat egy állam egy vallási csoportot. A KDNP-s törvényjavaslat tizenhárom olyan vallási közösséget említ, amelyeket az 1895-ös törvény alapján bevett, illetve elismert felekezetnek minősít. Ez az első, az állami támogatás, illetve „elismerés” szempontjából kiemelkedő kategória. Emellett a törvény további nyolc olyan egyházat sorol fel, amellyel az állam külön megállapodás alapján rendezi viszonyát: ezek kiemelten fontos közcélokat ellátó egyháznak minősülnek, így nyilvánvalóan előnyösebb besorolásba kerülnek, mint az a további 23 egyház, amelyekről a javaslat azt szorgalmazza, hogy „csupán” elismert egyházakká váljanak. Feltételezhető, hogy a későbbiekben regisztráló egyházak ez utóbbi kategóriába kerülnek majd.

A törvényjavaslat tehát - megnevezés nélkül ugyan, de - három kategóriát alkot az egyházak között. A javaslat indokolásában erről a következő szerepel: „a törvény kimondja, hogy az egyházakat azonos kötelezettségek és jogok illetik meg, azonban az egyházak társadalmi szerepe, valamint az általuk ellátott közcélú tevékenység alapján, jogszabályok által meghatározott keretek között különbség tehető az egyházak között.” Az indoklás szintén megfelel az Európában bevett hagyományoknak és jogi formáknak, az Európai Unió legtöbb országának egyházügyi szabályozásán pontosan ez a szemlélet tükröződik. Mindezt azonban árnyalja, hogy ez a sarkalatos törvény nem szabályozza az egyházak finanszírozását, így továbbra is kérdéses, hogy a különbségtétel pontosan miben fog megnyilvánulni, mekkora előnyt fognak élvezni egyes egyházak másokkal szemben.

Összességében az új javaslat alapján a magyar egyházi szabályozás áttér a jelenlegi, északnyugat-európai, amerikai modelltől a kelet-közép-európai régióra jellemző modellre. Szigorú bejegyzési kritériumokkal ugyanis Ausztriában, Csehországban, Lengyelországban, Lettországon, Litvániában, Romániában, Szlovákiában és Szlovéniában „szűrik” a vallási közösségeket az esetleges visszaélések ellen. Ezen országok közül Lettországon, Litvániában jogilag is megkülönböztetnek történelmi egyházakat. Ezen csoporton belül a magyar szabályozás azonban kifejezetten megengedő: Szlovákiában 20 ezer hívő, Romániában kb. 20 ezer hívő és 12 éves működés, Ausztriában 20 éves létezés és 16 ezer hívő, Csehországban pedig kb. 10 ezer hívő szükséges ahhoz, hogy egy vallási közösség egyházi státust kapjon. Az új magyar törvénynél a régióban egyedül a szlovén szabályozás liberálisabb: délnyugati szomszédunknál 100 fő és 10 éves működés szükséges az egyházzá váláshoz.

A fentiek alapján a törvényjavaslattal kapcsolatban három konfliktusos témát prognosztizálunk. Az első vitás kérdés lehet, hogy a KDNP javaslata megfelel-e annak az elvárásnak, hogy állam és egyház Magyarországon különválva működjön. A válasz egyértelműen „igen”, a szétválasztást szövegszerűen is tartalmazza a törvény, és nem nevez meg államvallást.

A második, sokszor felmerülő politikai kérdés, hogy nem enged-e túlzottan tág teret az államnak az, hogy megkülönböztetést tesz társadalmi hatása és tevékenysége alapján egyház és egyház között, illetve, hogy szigorítja az egyházi státusz elnyerését. A Policy Solutions elemzése alapján látható, hogy Európa legtöbb országában ez bevett gyakorlat – ahol az állam anyagi forrásokkal és adókedvezménnyel is támogatja az egyházakat, ott szűkíti az egyházak számát és differenciálja a támogatásokat. Ugyanakkor, a jelenlegi törvényjavaslat nem tartalmazza a pontos finanszírozási feltételeket, így igencsak kérdéses, hogy az egyes kategóriákba sorolt egyházak milyen alapon és milyen állami támogatásokat fognak kapni.

A harmadik, potenciális konfliktusokat hordozó ügy két - sok társadalmi vitát kiváltó – egyház, a Hit Gyülekezete és a Szciantológia Egyház törvénybeli szerepe. A Hit Gyülekezete a törvény által létrehozott kategóriák alapján a másodikba lett sorolva, azaz nem került egy

szintre a legrégebbi vallási közösségekkel, de automatikus regisztrációban részesül majd és várhatóan az állami támogatások is rendelkezésre állnak az egyház számára. A Szcientológia Egyház neve pedig egyáltalán nem is szerepel a javaslatban, így számukra újbóli regisztráció szükséges az esetben, ha egyházként kívánnak továbbra is működni.